

Švýcarská SPZ je na doživotí...

Švýcarská SPZ je na doživotí...

Na začátku byla otázka: auto nebo člověk a odpověď byla jasná: člověk. Auto je zaměnitelné – člověk je nezaměnitelný, takže ne auto dostane ve Švýcarsku číslo, ale jeho majitel se stane nositelem identity vlastního automobilu. Vlastně velmi logické a po více než 100 letech se prokázalo, že je to řešení velmi praktické, přehledné, ekonomické a dokonce i ekologické.

První EsPeZetky dostávaly ve Švýcarsku motorizované povozy a číslovalo se vzestupně. Tak je tomu dodnes. V každém kantonu se čísluje nezávisle od ostatních, rovněž vzestupně – v levo je na čísle výstavní znak Švýcarska a vpravo znak příslušného kantonu. Snad nejzajímavější SPZ má kanton Schwyz, který dal Švýcarsku jméno a tak má bílé kříže v obou znacích, tudíž hned dva, jeden malý a druhý větší.

Dodnes jsou v provozu vzácné SPZ: jako ZH 1, BE 3, GE 5 nebo ZG 11 (Zurich, Bern, Ženeva, Zug) a mají je vesměs podnikatelé s taxislužbou, stěhováci nebo dopravci a garáže. Tak jako na obrázku výletní veterán autobus z Tesínu...

Tl 9 – Kanton Tessin/Ticino – výletní Saurer

Podle velikosti kantonu jsou SPZ s nízkým číslem hledané patricijské „trofeje“ a kdo ji má na autě se právem nebo neprávem pokládá za privilegovaného, nebo jednoduše šťastlivce. Nízká čísla „identifikují“ tradičního, dlouholetého majitele motorizovaného prostředku... v malinkém kantonu jako je Jura nebo Appenzell to už musí být číslo dvojmístné...

Motoroky mají menší bílá čísla, mopedy a dočasně přihlášené motoroky se poznají podle žlutých čísel.

Motoroky

Mopedy a dočasně
připuštěné motoroky

Neproclené motoroky

Trvalo to téměř 100 let než se negativně projevila sběratelská vášeň a prestižní smýšlení, které zavdali pokusům o korupci a to je něco co švýcarům moc nevoní. Již první pokusy o „zjevně bezdůvodné“ přepsání nízké SPZ za účelem získat „pěknou“ SPZku nebo ji získat přednostně a na přání v úřadě STVA, zapříčinily zavedení nového přísného reglementu. Jak se s těmito prestižními čísly dnes nakládá záleží autonomně na kantonálních autoritách.

V kantonu ZÜRICH byla s okamžitou platností rezervována všechna čísla do 1000 a jsou přidělována výhradně obchodníkům s auty, pokud je již tak jako tak neměli. Čtyřmístná čísla zůstala v soukromých rukách, ale možnost jejich přepisování byla omezena pouze na přímé rodinné příslušníky a nebo propadly kantonu k aukčním účelům.

Soukromá auta mají černé číslice na bílém (nově) reflektujícím podkladu. Modrý podklad mají čísla pro pracovní auta a stroje, bez nákladu, jako čistící a hasičské, žlutý podklad je rezervován pro speciální auta, nákladáky a stroje o nadměrných velikostech a hmotnosti, předpokládající doprovod – mimo jiné jeřáby, bagry, kombajny nebo válcovací mašiny a konečně zelená je typická pro zemědělské stroje.

SPZ pro všechna auta.
Zadní číslo má výstavní znaky

SPZ pro pracovní stroje a auta bez nákladu se speciálním vybavením

Speciální stroje, auta nadměrných velikostí, malé rychlosti

Armáda má SPZ s jednodušším layoutem, je černá a začíná velkým M (militaire), má rovněž vzestupný sled čísel a to již přes sto let. Všechny SPZ lze získat ve dvou formátech: podélné a vyšší, obdélníkové. Policie má naprosto běžná civilní čísla a její auta podléhají stejné státní technické kontrole jako auto každého jiného smrtelníka.

Historickou SPZ M+8809 „podědil“ v roce 1955 reprezentační vůz armády značky Chevrolet Bel-Air v rámci akce „Zachování pro budoucí generace“... Auto je stále provozuschopné a udržuje jej armáda. Techničák je identický s civilním a neopravují k žádných výjimkám u technické kontrole.

Vojenské SPZ

Tento jednoduchý systém má spoustu výhod. Dá se také říct, že jsou si všichni automobilisté rovni. I policejní auto technická kontrola vyhodí, pokud mají na autě technické vady.

Pro policii má tato tradiční SPZ enormní výhody. Výstavní znak a zkratka kantonu např. ZH, GE, TI atd. definuje původ auta a majitele a pak již jen číslo, mnohdy krátké, lze lehce pochytit. SPZ se po přestěhování do jiného kantonu odevzdává a tam se vystavuje nová místní. Dá se říct, že se Švýcaři moc nestěhují...

Kantonální technická kontrola je tak přísná, že se pro většinu aut opakuje v tříletém cyklu jen 4x a pak je s autem vesměs konec! Kontrolní centra jsou vybavena nejmodernějšími měřicími přístroji a tam projdou jen nové brzdy, často i tlumiče, když je na autě rez, tak raději ke kontrole nechodit. Větší opravy se pak nevyplatí a auto jde ze švýcarského provozu pryč, nebo na vývoz. Auto po kantonální technické kontrole je pro kupujícího takřka garantovaně dobré auto: Je bez koroze nebo má rez opraven, má perfektní brzdy, tlumiče, řízení, geometrii, elektriku a osvětlení, pneumatiky dostatečné do další kontroly za 3 roky – prostě ojetina bez technické kontroly je téměř neprodejná.

SPZ-ka je nedělitelně spojená s pojištěním auta, minimálně povinné ručení je podmínkou a auto může na silnici, samozřejmě s razítkem platné technické kontroly. SPZ se dá vrátit na čas a automaticky končí pojištění pro rata temporis. Stačí vhodit nezabalené číslo do poštovní schránky a pošta je doručí dopravnímu inspektorátu (STVA), který zařídí vše další.

Organizace STVA odpovídá dnešní době – téměř vše se zde odehrává automaticky. Odečtením doručeného čísla, umytím a vystavením průvodky počínaje až po jeho systematické archivování, umožňující speditivní reaktivaci v případě potřeby. SPZ se archivuje automaticky na rok, na požádání s dobrým důvodem i na podstatně déle, jako třeba během delšího pobytu v cizině nebo dlouhotrvajícím onemocněním.

Jedním z mála manuálních úkonů v STVA mě přímo zaskočil: narovnávání a kosmetika čísel. Dokonce je za tímto účelem v provozu speciálně vyrobený stroj „vyrovnačka čísel“.

Delahaye z kantonu Bern

Bianchina 1960

Peugeot Darl'mat
1. majitel kanton Zürich

Vyrovnačka čísel

Bernská SPZ ze začátku 20. století

Aby se značky nekradly, tak se dá u STVA pořídit za paketel sběratelká značka.

Reaktivace SPZky se odehrává následovně: majitel auta staženého z provozu, nebo deponovaného čísla si zdarma opatří potvrzení o povinném ručení (nebo podle soukromého rozhodnutí) pro jeho auto, faxem úplně stačí. Pak si zajde i neohlášen do STVA, u okénka předloží potvrzení pojišťovny a nejpozději do pěti minut (ujistil mě sám ředitel STVA) odchází automobilista se svým původním, nebo z brusu novým číslem.

Změna automobilu se odehrává podle podobného scénáře: na úřadě nebo po internetu se vyplní formulář přepisu (žádná kupní smlouva není zapotřebí) nový majitel se prokáže potvrzením o technické kontrole a doma si své číslo, případně sám přešroubuje sám na nový automobil. V oběhu jsou i značně letitá čísla, která poznáte podle jejich většího formátu a většinou mají nápadně početné perforace po předchozím připevnění z dob, kdy se rámečky ještě nenosily. Policisté je dnes už nevidějí příliš rádi, ale pokud je SPZ čistá a dobře čitelná, tak může zůstat.

Marně budete hledat další výjimečná čísla jako např. veteránská. Na co taky? Ze zákona musí být každé vozidlo, které se chce cirkulovat na silnici odpovídat předpisům, platným pro toto vozidlo v době jeho prvního připuštění do provozu. Veterán je auto starší 30 let, repliky nemají šanci. Veteráni (auto s historickou, sběratelskou nebo uměleckou hodnotou) se rozlišují podle stavu na dvě kategorie: auto v perfektním originálním stavu, nebo veterán opravený, částečně nepůvodní, prostě užité auto. To perfektní auto musí vykazovat malý počet km ročně (cca 2000) a pak je připuštěno na 7 let, ten druhý typ spadá do kategorie běžných automobilů, technická kontrola každé 2 až 3 roky. Jednoduchý předpis, který vylučuje zvláštní regulace, výjimečné povolení a výjimky z výjimek...

Zobrazené auto je starší ojetina. Nejedná se o auto s historickou hodnotou ani o raritu, ale auto pro každodenní provoz. Možná, že ta jeho SPZka odpovídá českým předpisům a výjimkám, ale někdy je vidět i repliky, „včera vyrobené“ a mají též české veteránské číslo... že se ale repliky – s a nebo bez veteránských čísel účastní veteránských srazů je už jiná kapitola.

Tendence mít dvě auta třeba rodinný kombi a kabriolet, nebo sporták a veterána, je již po desetiletí běžným zjevem a i pro tento případ mají Švýcaři praktické a ekonomické řešení. Pokud se používá jen jedno z aut ve stejnou dobu, tak stačí mít pro obě auta jen jedno výměnné číslo. Na první pohled je stejné jako každé jiné, jen podmiňuje poznámku v technických průkazech obou vozidel. Pojištění a silniční daň se platí logicky jen za větší z nich. V případě veterána (auto v perfektním a hlavně originálním stavu) je technické a administrativní řešení ještě výhodnější. U takových aut je technická kontrola předepsána jen každých 7 let. Na jedno číslo se dá provozovat i více vozů (v některých kantonech i desítky), samozřejmě, že ne najednou. Dopad za zneužití je tak citlivý a okamžitý, že nepřichází téměř v úvahu.

Veteránistické hnutí je za tuto policejní praxi vděčné a tak milovníci oldtimerů nezavdávají ve vlastním zájmu příčinu ke změně. Jasný předpis o stáří a technickém stavu auta je v rukách (dobře placených) státních expertů. Korupce vyloučena. Odpadají střety zájmů v klubech, animozity mezi členy, veteránista nemusí být ani členem nějakého klubu (proč taky?)

Aukce

Kdo si dnes přeje mít nízkou SPZ tak má tři možnosti. Buď ji zdědí po otci, pokud nějakou má, nebo se zapojuje do aukce, která probíhá dvakrát ročně – nově již jen po internetu a nebo se postaví za kuropění do fronty před STVA – dvakrát ročně (2. dubna a 2. září) se totiž vydávají propadlé, na dobro vrácené SPZ, mnohdy právě s nízkým číslem..

Není náhodou, že nízká čísla mají vesměs vzácná nebo i drahá auta

V aukci lze vylicitovat pouze 4 místná čísla a je pravidlem, čím nižší a čím symetrickější, tím je konečná cena vyšší. Platí se okamžitě nebo garancí. Několik příkladů jaká fiktivní čísla by v auci kolik přinesla: ZH 2255 přineslo 12000 sFr, ZH 3737 na 9000 přijde 10 000, ZH 5665 tak asi za 8000, ZH 5927 je už za 2000 sFr. Nejdražší číslo bylo před lety přiklepnuto za pohádkových 113 000 sFr. Vítěz aukce složil povinných 20 000 franků, pro číslo si ale již nikdy nepřišel.

V menších kantonech se vydražují i tři-místná čísla.

O číslech pro motorky platí téměř totéž, ale jen proto, že je motorek desetkrát méně, tak se tam posunuje desetinná čárka... jak v číslech tak v cenách.

Celý výtěžek aukce jde do společného fondu pro sociální zabezpečení zvláště těžce ve službě poškozených policistů a jejich rodin.

Za posledních 100 let se švýcarské SPZ změnilo jen co do formátu – jsou o trochu menší než kdysi a mají reflektující podklad. Kolik desítek tun zbytečně promrhaného hliníku, pracovních hodin a dalších výdajů se za tuto dobu ušetřilo je jen těžko vyčíslitelné. Jasně je jedno: jedná se o jednoduchý a logický systém, proto se nemění.

autor: Jiří W. Pollak
foto: autor

Plně automatizovaný archiv SPZ

Lichtenštejská SPZ neprocleného auta.
FL znamená knížectví lichtenštejské